

LAZĂR, AUREL

n. 17 august 1872, Oradea, jud. Bihor

d. 18 noiembrie 1930, Oradea, jud. Bihor

Tatăl său, Teodor Lazăr, a fost fiul preotului din Chiraleu, iar mama, Iuliana (n. Papp).

În anul 1890 își încheie studiile gimnaziale la Oradea, la arhigimnaziul tutelat de ordinul Premonstratens, după care se înscrie la Academia Regală de Drept din aceeași localitate (1890-1893), fiind bursier al *Fundației „Elena Birta Ghibu”* și al *Fundației „Gojdu”*. În anul universitar 1893/1894 trece la Facultatea de Drept și Științe politice a Universității „Ferencz József” din Budapesta.

În perioada *memorandistă*, înainte de împrăștierea liderilor mișcării naționale, Aurel Lazăr va semna alături de alții 200 de studenți *Manifestul studenților și Apelul*.

În anul 1896 obține titlul de doctor în științe juridice, iar iunie 1897 intră în avocatură la Tabla Regală din Budapesta, deschizându-și cabinetul în Oradea, împreună cu Vasile Bledea.

Se căsătorește cu Valeria, fiica avocatului Gheorghe Fejer din Ineu, colaborator al lui Iosif Vulcan și Mihai Veliciu. Acest fapt îi sporește autoritatea, mobilizându-l totodată la lupta națională a românilor din ținut. Publică în *Tribuna poporului*.

Poziția câștigată în ținutul Crișanei îl recomandă ca reprezentant autorizat în conducerea mișcării naționale din Transilvania. În anul 1901 este cooptat în Comitetul Central Executiv al Partidului Național, fiind unul dintre promotorii ideii de trecere la activism politic, militând pentru participarea formațiunii politice românești la viața parlamentară. După ianuarie 1905, când are loc Conferința națională, va intra în conducerea partidului, alături de I. Maniu, Al. Vaida, A. Vlad ș.a., contribuind la revigorarea acestuia. Va candida la alegerile parlamentare din 1905, 1906 și 1910 în circumscripția Tinca din comitatul Bihor. Eforturile depuse pe toate planurile îi aduc și responsabilitatea conducerii Despărțământului bihorean al Aștrii.

Activitatea sa politică îi atrage un tratament special al autorităților maghiare după izbucnirea războiului, fiind concentrate în mod repetat. Rămâne totuși acasă, datorită faptului că era bolnav de diabet. Continuă însă să țină legătura cu alți lideri politici din comitatele transilvănene. Aradul a devenit în anii războiului principalul centru al mișcării naționale.

Locuința lui Aurel Lazăr a găzduit mai multe întâlniri ale liderilor românilor, printre care, cea mai importantă, cea din 12 octombrie 1918, când este elaborată *Declarația de autodeterminare a Transilvaniei*. La baza declarației au stat două proiecte, unul inspirat de Vasile Goldiș și Aurel Lazăr, iar celălalt aparținând lui Vaida-Voevod.

Aurel Lazăr va face parte din Consiliul Național Român Central, fiind desemnat să conducă și structurile locale și comitatense subordonate acestui for de reprezentare a românilor.

Este desemnat să reprezinte voința românilor din comitat la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia din 1 decembrie 1918, fiind ales în Marele Sfat Național și în Consiliul Dirigent, în care i se încredințează Resortul Justiției.

Aurel Lazăr va obține mandatul de deputat pentru circumscripția Tinca în primul Parlament al României Mari (noiembrie 1919).

Chiar dacă face parte din grupul dizident al lui V. Goldiș din cadrul PNR (1925), nu va părăsi partidul, ajungând să preia președinția organizației Bihor în 1926. Va fi ales deputat

de Oradea al Partidului Național Țărănesc în 1927. În 1928 ajunge vicepreședinte al Camerei Deputaților. În anul 1930 este ales primar al Oradiei și membru în comitetul administrativ al județului Bihor.

În plan profesional continuă să practice avocatura. În 27 mai 1923 este ales vicepreședinte al Uniunii Avocaților din România, la a cărei fondare contribuise.